POUTNÍ CESTA
z Mariánských Radčic do kláštera v Oseku

LIBKOVICE
interpretace zaniklé obce

dílčí část projektu:

LOM BÍLINA
mezi Krušnými horami a Českým středohořím

Berenika Pilařová

POUTNÍ CESTA

z Mariánských Radčic do kláštera v Oseku

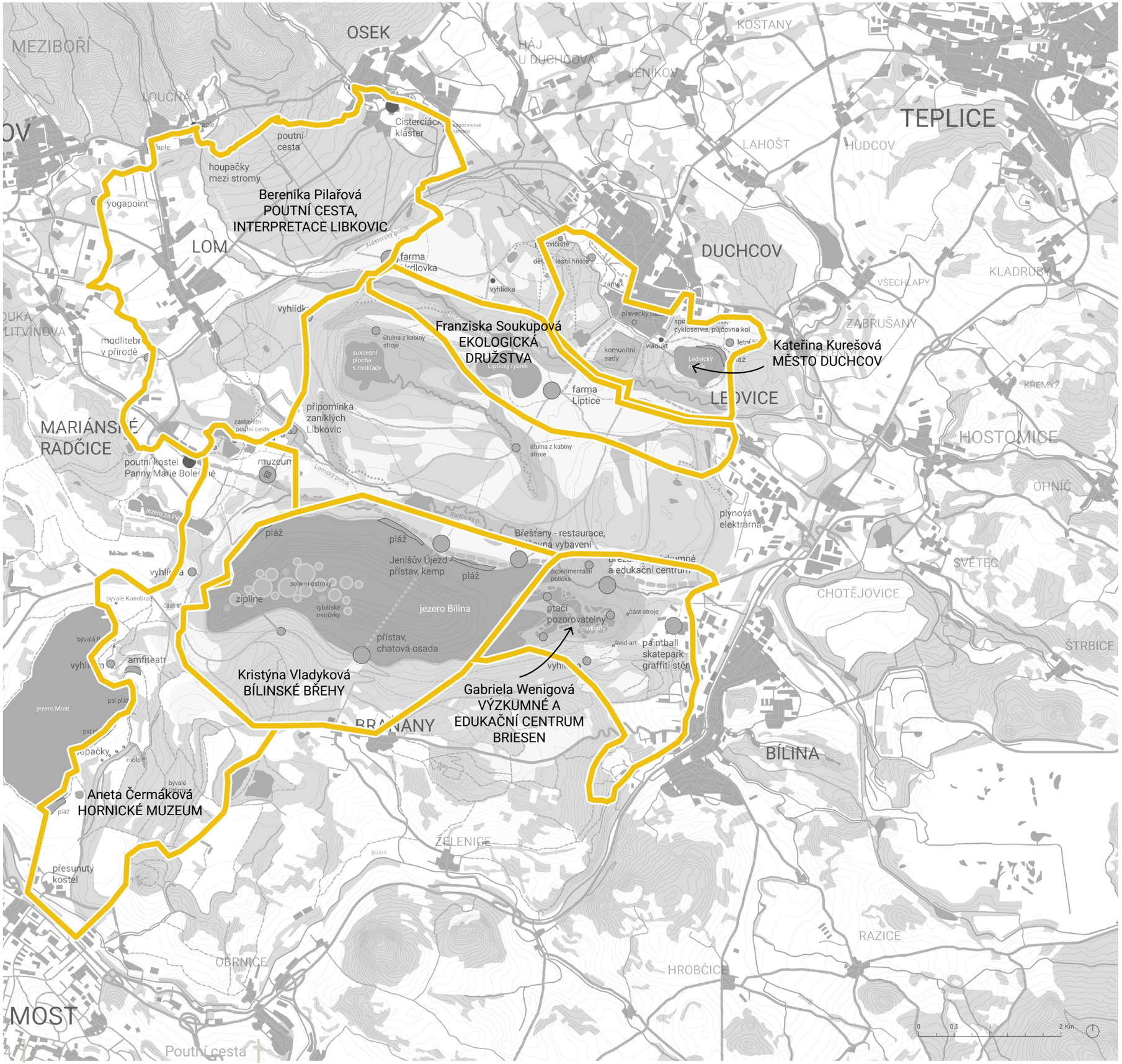

SPOLEČNÝ KONCEPT

Můj projekt vzniká jako jedno z 6 dílčích řešení celkové koncepce přeměny krajiny po ukončení těžky v lomu Bílina. Tu jsme zpracovávali v týmu ve spolupráci s urbanistickým atelierem Šindlerová.

V mapách, plánech a schématech se jen těžko vyznačuje řešené území projektu. Měsíční krajina Ústeckého kraje sahá doslova za hory, za doly a my tak stojíme před zadáním, které je větší než my, které nám pokládá celospolečenské otázky, které svými chapadly sahá na několika rovinách široko daleko. Jeho kvalitní vypracování může sloužit jako zkouška, dobrý příklad a nebo i poučení do budoucna.

Rozhléhá se před námi díra v mapě i v zemi. Nestojíme před prázným listem papíru, jsou na něm vidět známky drastického "čmárání" zakrývajícího vygumované tahy pastelkou. Jeho okolí reaguje na jeho nepřehlédnutelnou přítomnost. My čmáranice překrýváme bílou barvou a znova, s citem, vkreslujeme linky pastelkami s nadějí a vírou, že vznikne nové, funkční, laskavé, živé, s okolím komunikující a radost vyvolávající dílo.

Nacházíme se na severozápadě ČR v Ústeckém kraji. Blízko našeho lomu se nachází hranice s Německem, kolem lomu stojí významná česká města - Most, Teplice a Litvínov, ze severní a jižní části lom lemují dvě pohoří - Krušné hory a České středohoří. V jeho přímé blízkosti se nachází několik obcí s nejrůznějšími památkami, rekreačními oblastmi, parky, lesy, příběhy a rázy.

Všichni tito sousedé však, kromě vysokých příček na žebříčku produkce uhelné enegie, strádají. S velkým kusem krajiny jim byly odebrány nejenom celé vesnice, lesy, louky a pole, ale i důležité vzájemné vztahy a napojení. Cílem našeho projektu je jim v co možná nejlepší podobě tyto aspekty navrátit a udělat z nich znova funkční a komunikující systém.

- lesy
- sukcesní plochy
- louky, pastviny, sady, vinice
- orná půda
- zástavba
- vodní plochy
- vodní toky
- silnice
- pěší cesty stávající
- pěší cesty navrhované (vjezd pro motorová vozidla pouze pro obsluhu)
- hlavní osa území
- rekreace navržená
- rekreace stávající

ANALÝZA

II. vojenské mapování
1836 - 1852

vyznačení trasy
historické poutní
cesty

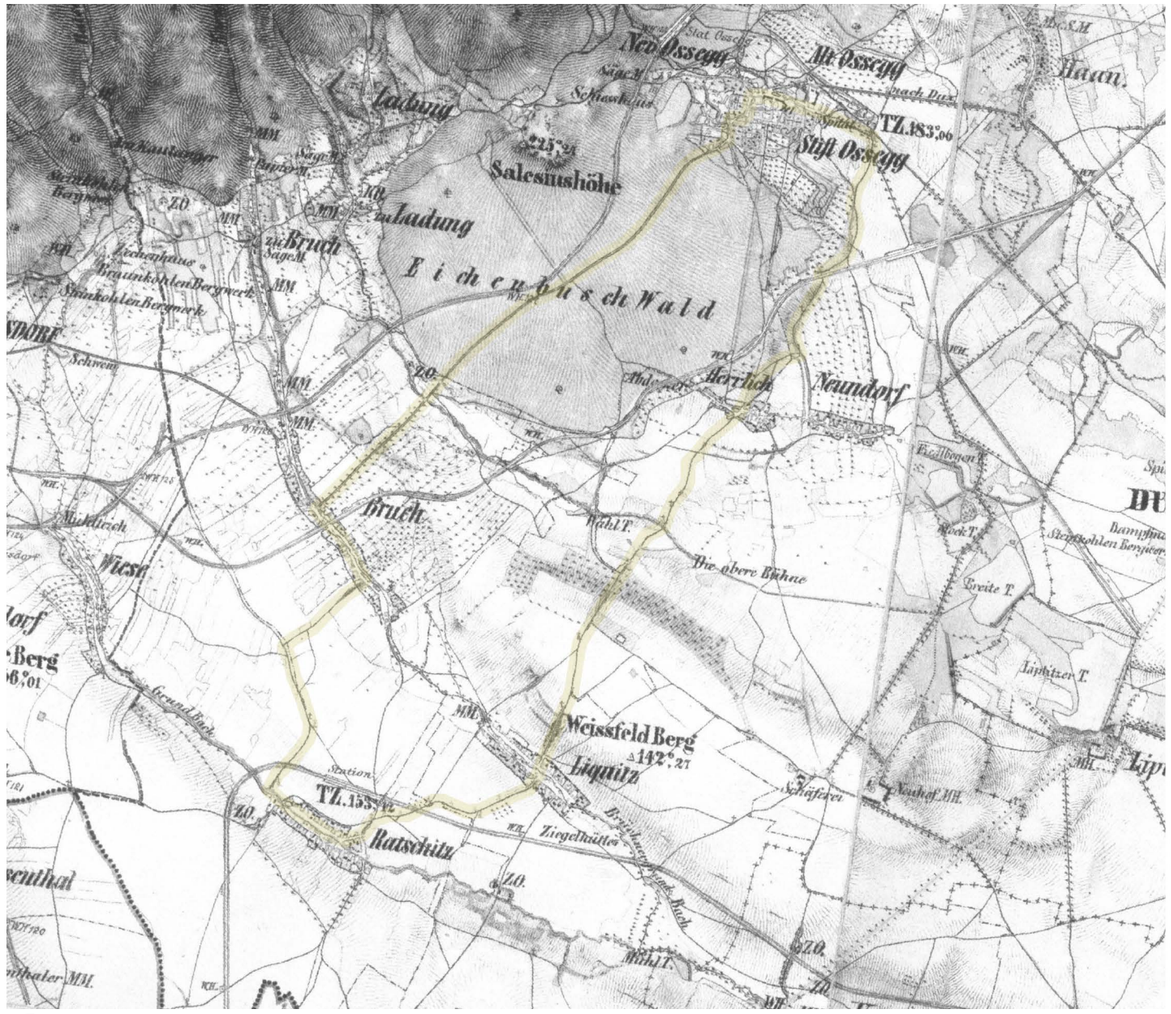

[1]

III. vojenské mapování
1869 - 1885

vyznačení trasy
historické poutní cesty
a sakrálních míst

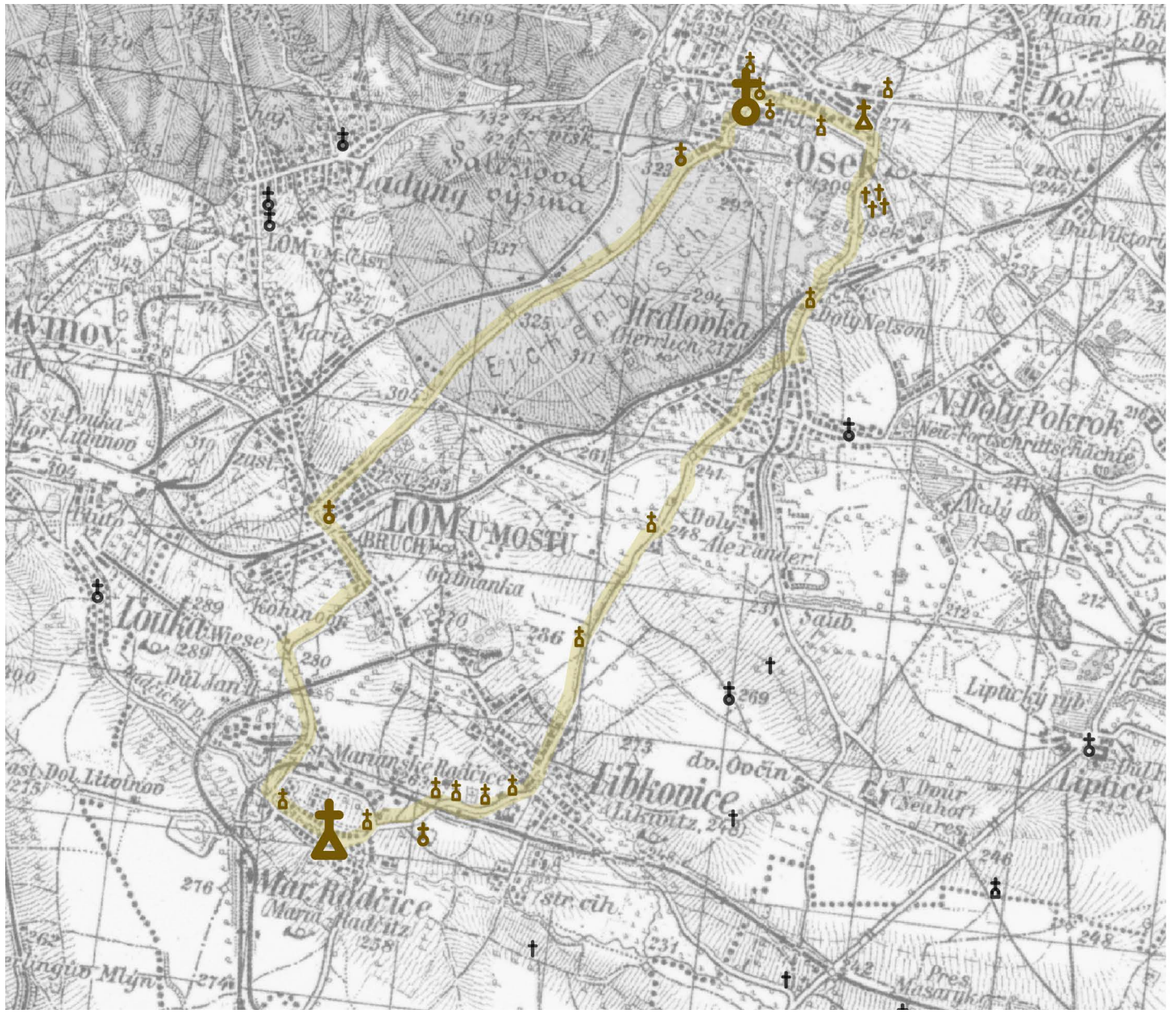

[2]

POUTNÍ MÍSTO V MARIÁNSKÝCH RADČICÍCH

V Mariánských Radčicích se nachází barokní areál kostela Panny Marie Bolestné. Původ tohoto poutního místa je spjat s uctíváním milostného obrazu Bolestné Matky Boží pod křížem a sahá až do 13. století. Největší rozkvět byl zaznamenán v 18. století, naopak po roce 1945 byla tradice poutí zrušena. Celý areál postupně pustl až do roku 1971, kdy byly provedeny menší opravy. V následujících letech se však objekty z velké části ocitly v havarijním stavu. Když se po roce 1989 vrátili do blízkého Oseka cisterciáci, byla obnovena i tradice poutí do Mariánských Radčic. Areál prošel postupnou obnovou. V roce 2007 byla obnovena tradice Mariánských poutí.

[3]

[4]

[5]

CISTERCIÁCKÝ KLÁŠTER V OSEKU

Klášter, založený koncem 12. století řádem cisterciáků, tvoří rozsáhlý komplex budov, stavěných od doby románské až po éru baroka. Po celá staletí byl významným střediskem kultury a vzdělanosti, později se zabýval i důlním a průmyslovým podnikáním. Na výzdobě konventního chrámu Nanebevzetí Panny Marie se podíleli mistři vrcholně barokního umění v Čechách, mezi nimi Václav Vavřinec Reiner, Jan Kryštof Liška a další špičkoví malíři a sochaři.

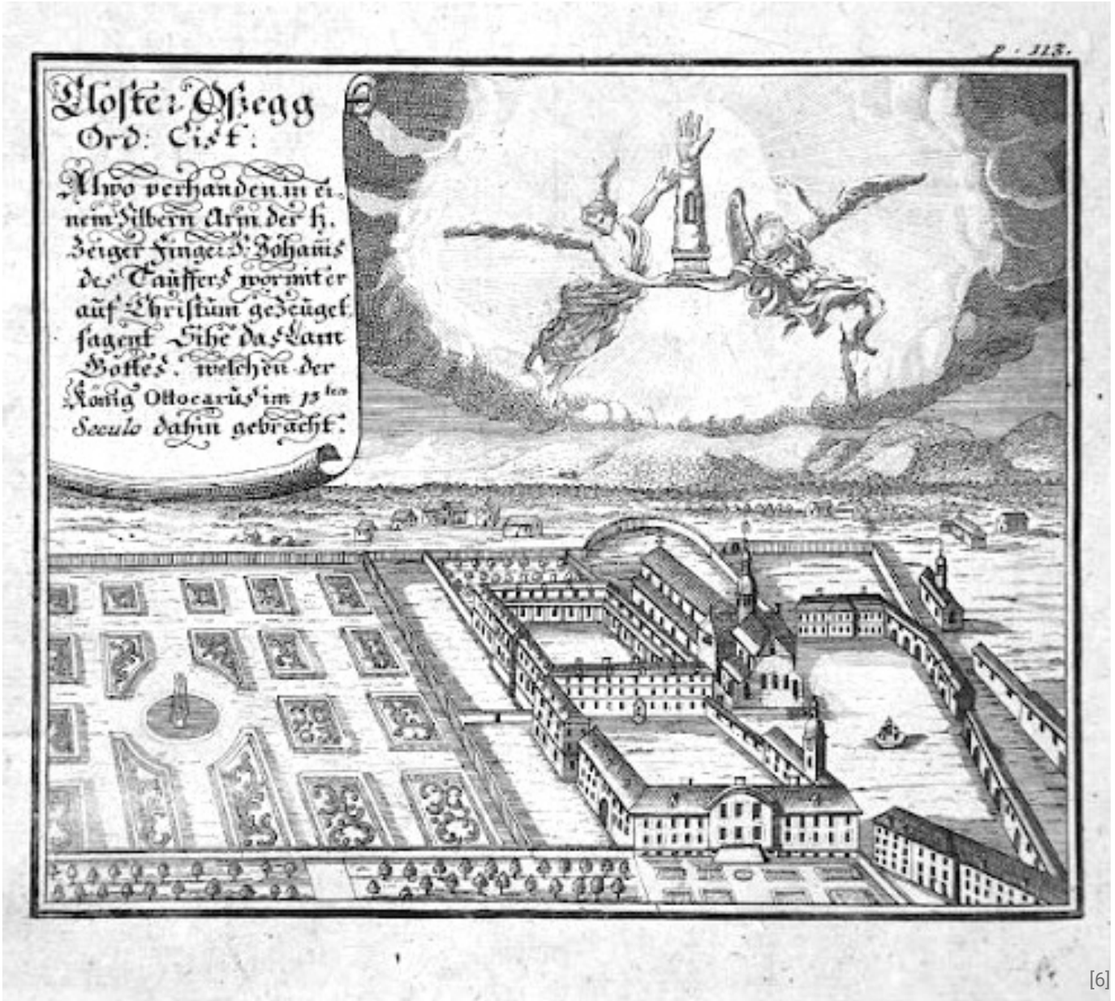

[6]

POUTNÍ MÍSTO V MARIÁNSKÝCH RADČICÍCH

postaven kostel v Mariánských Radčicích	1280
1. zmínka o osadě Radkových (současný název používán od 19.stol.)	1341
rozkvět poutního areálu tradiční poutní cesta M.Račice - Osek mariánský kult (náboženská úcta k Panně Marii)	18. století
barokní přestavba kostela Panny Marie Bolestné	1692 – 1703
opět zavedena tradice Mariánských poutí	1848
odsun Německých obyvatel -> zrušení kláštěra v Oseku, pod který areál v Mariánských Radčicích patřil	1945
menší opravy kostela	1971
návrat řádu cisterciáků oživení poutě v Mariánských Radčicích	1989
znovuobnovení tradice Mariánských poutí	2007

KLÁŠTER V OSEKU

1206	založení kláštěra řádem cisterciáků
1278	vyplenění braniborskými vojsky
40. let 13. století	napadení vojsky Přemysla Otakara II., ten chtěl svému otci Václavu I. zamezit přístup k materiálním a finančním zdrojům
1421 husitské války	vypálení husity a mniši se museli uchýlit do opatství Altzella, klášterní majetek postupně rozebíral Zikmund Lucemburský
1429	poničení kláštera a povraždění mnichů
1580	zrušení kláštera na popud Rudolfa II. Majetek připadl pražskému arcibiskupství a mniši byli donuceni odejít na Zbraslav.
1614	zrušení kláštera anulováno papežem Pavlem V.
1618 – 1648 30tiletá válka	zkonfiskování osecké panství protestanty a prodáno několika kupcům
1620	rozhodnutí vrátit klášter zpět do rukou arcibiskupství
1626	klášter vrácen řádu a začal zpět získávat svou slávu
18. století	barokní rozkvět a sláva kláštera
1712 – 1718	barokní přestavba svěřena italskému staviteli Octaviu Broggiovi
1945	Cisterciáci museli opustit klášter a vystřídali je Selastiáni
1950	celý komplex zabral stát a zřídil zde internační tábor nejprve pro 230 mnichů, kněží a noviců, kteří byli průběžně odváženi do různých věznic na nucené práce např. do Příbrami nebo Jáchymova, do uranových dolů
1954 - 1993	charitní domov pro 300 řeholních sester
1991	návrat Cisterciáků
1995	klášter vyhlášen Národní kulturní památkou

SOUČANSÝ STAV ÚZEMÍ

V současnosti v území, kterým prochází poutní cesta, probíhá těžba hnědého uhlí a tvorba výsypek.

Východní větev historické trasy vede přes rozsáhlou výsypku Pokrok a zaniklé obce Libkovice a Hrdlovka. Cesta vede v přímé blízkosti těžebního prostoru.

Západní větev po většinu své trasy vede po silnici II. třídy a je tedy nevhodná pro využití pěších. V rámci návrhu hledám alternativu.

VÝCHODISKA

Z analáýzy plyne, že jde o velmi starou tradici poutních cest. Kromě dvou barokních komplexů je zachováno několik zastavení poutní cesty, což dotváří její historický charakter.

O pořádání poutí je stále zíjem, neboť v roce 2007 byly poutě opět obnoveny.

Historické trasy nejsou pro dnešního poutníka vyhovující - západní vede po rušné komunikaci. Východní přes výsypku, kde jsou naprosto změněny prostorové vztahy a tedy není důvod se držet přesně původní trasy. Z toho vyplývá potřeba návrhu nové trasy, která vyhoví dnešnímu stavu a potřebám.

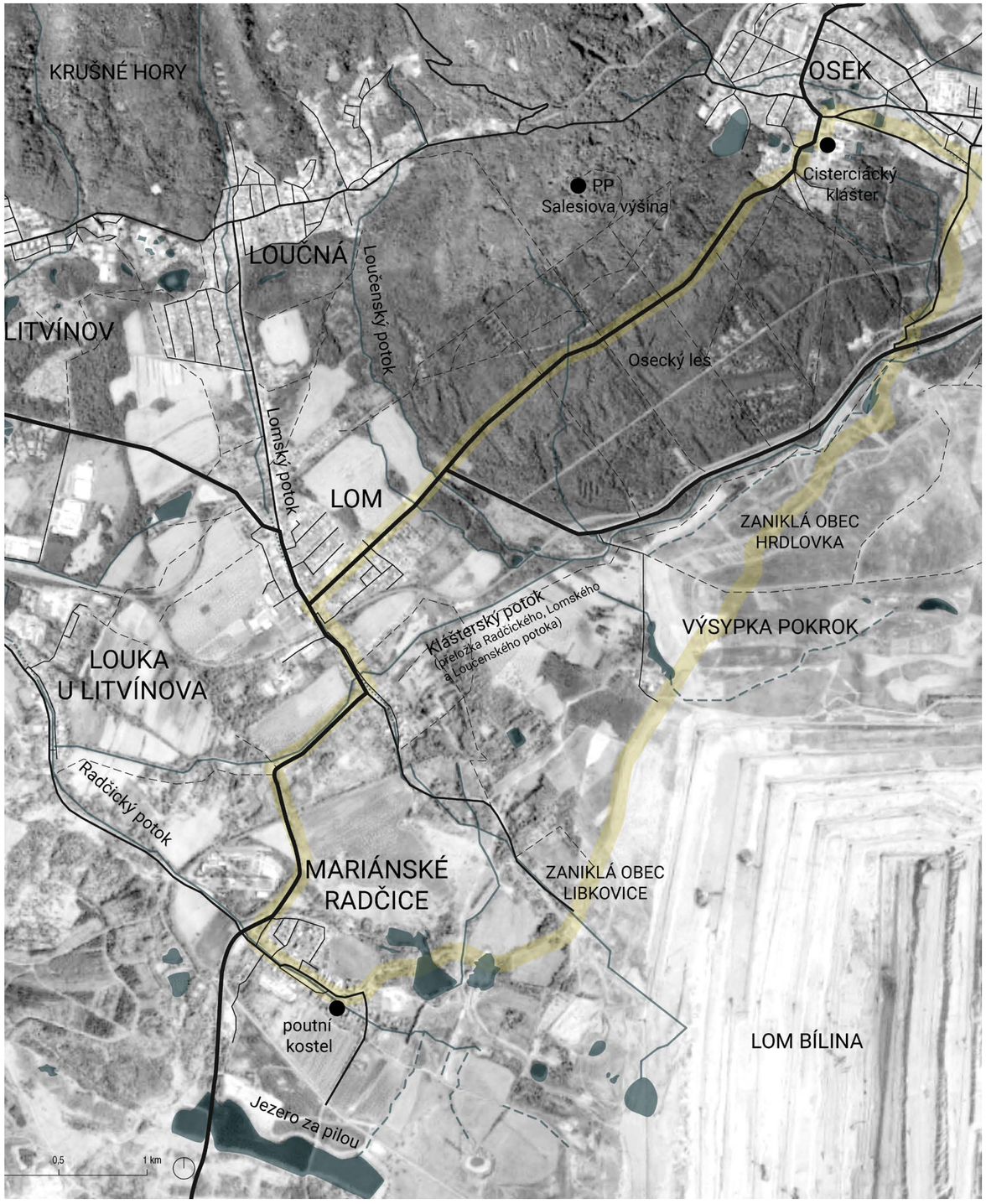

NÁVRH

Poutní cesta je záležitostí všech náboženství. Díky fyzické zátěži a překonání nepohodlí se člověk obětuje, čímž se stává vnímavější k duchovním prožitkům a kontaktu s Bohem. Díky blízkosti k přírodě ji dokáže lépe vnímat, z čehož vycházely i barokní kompozice krajiny. Kostely a další krajinotvorné prvky byly umísťovány do krajiny s ohledem na to, jak budou na poutníka působit. Během společných poutí se zpravidla konají zastavení pro společnou modlitbu, rozjímání či mši svatou.

Duchovní rovinu zdaleka nevnímají jen křesťané, ačkoli to byli zpravidla oni, kdo poutní cesty zakládali. Duchovno je důležitou součástí lidského bytí jakožto nedílná součást bytí fyzického. I dnes duchovní rovinu vnímá takřka každý, často se však nechce vymezovat náboženstvím. Poutní cesta v moderním pojetí by neměla „škatulkovat“ konkrétní vírou, náboženstvím, vyznáním. Měla by být vodítkem každého, kdo se chce přiblížit sám sobě, otevřít se svému nitru, sblížit se s přírodou a zažít intenzivní duchovní prožitek.

Navrhuji cestu jako komponovanou scenérii. Jako divadlo, kde se scény mění s pohybem diváka-herce. Cestu, která bude pobízet ke smíření se s novou krajinou i s její přeměněnou podobou a zároveň přenese část genia loci už dávno ztraceného.

ATMOSFÉRY

CESTA PAMÁTNÁ

Poutní místo Mariánských Radčic s dominantou kostela Panny Marie Bolestné
- Dominanta věže kostela, jako vztažné místo krajiny
- Barokní areál jako připomínka doby vzniku tradice poutí.

Výklenkové kaple nanovo
- Interpretace zaniklé části poutní cesty mezi Mariánskými Radčicemi a Libkovicemi s výklenkovými kaplemi
- Čtyři dochované kaple, nyní umístěny u kostela ve Vtelně, budou přesunuty na svá původní místa.
- Doplnění o nová zastavení ve tvaru oken libkovického kostela. Zastavení jako „zvony krajiny“

Interpretace hmoty zaniklé obce Libkovice pomocí vegetace.
- Připomínka nedobrovolného vystěhování obyvatel obce a zbourání zástavby
- Vyjádření marnosti jednotlivce ve světě.

[7]

CESTA VÝHLEDOVÁ

- Zklidnění a přemítání při pohledech do daleka.
- Průseky lesů.
- Cesta výhledů na rekultivované plochy
- Gradace cesty k vyhlídkovému místu, které poskytuje komplexní pohled – na krajinu, na život.
- Pohled, přehled, nadhled. Uvědomění, že se v životě se musíme na věci dívat s nadhledem.

[8]

CESTA VINIČNÁ

- Pravidelné řádky vinic.
- Řádky – řád. Jaký řád má život? Má nějaký a kdo ho udává?
- Uzobávání sladkého ovoce – ovoce života. Oslaďme si život.

[9]

ŘEZ TRASOU POUTNÍ CESTY

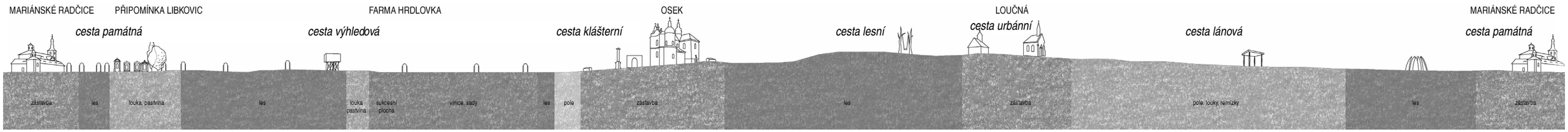

CESTA KLÁŠTERNÍ

- Cesta městskou zástavbou Oseka
- Rozsáhlý komplex cisterciáckého kláštera s krajinnými vazbami
- Historické stavby
- Nádech dlouholeté tradice poutí
- Sakrální prostor

[10]

CESTA LESNÍ

- Jednolitá cesta – strom, strom, strom. Homogenita. Jednotvárnost. Rutina.
- Stále se opakující obraz nezaměstnává mysl a obrací ji k sobě samému.
- Jaký je můj obraz? Jaký chci, aby byl a jaký opravdu je?
- Houpačky mezi stromy - Možnost hlubšího zamyšlení. Zklidnění, utlumení, ponoření do sebe. Obklopen kmeny stromů a skryt pod klenbou korun stromů obrací se člověk do svého nitra.

[11]

CESTA URBÁNNÍ

- Ruch, lidé, komunita. Hlaholící ves a různorodost zástavby. Zastavení při kaplích ve vsi a rozšíření cesty o tyto křesťanské motivy.

[12]

CESTA LÁNOVÁ

- Dynamický obraz se proměňuje každým krokem.
- Pole, mez, louka, remízek, les, paseka, obora, mokřad, tůň, solitérní dřeviny jako drobící se mozaika okrajů lesů – poutník se nemůže vynadívat. Jedno místo opouští jen proto, že ho žene touha poznat další. Zvědavost, zvídavost, touha.
- Za čím se v životě ženeme? Proč spěcháme? Je to, co získáme, hodno ztráty předchozího?

[13]

SITUACE

navržená trasa poutní cesty

historická trasa poutní cesty

louky, pastviny, vinice, sady
vrstevnice po 10 m

pole

vodní plochy

zástavba

lesy

cesty stávající

cesty navrhované

území lomu Bílina -> nový návrh
terénu, landcover, využití atd.

0 0,5 1 km

PŮVODNÍ VÝKLENKOVÉ KAPLE

Část cesty z Mariánských Radčic do Libkovic byla dílčí částí poutní cesty z poutního kostela Panny Marie Bolestné v Mariánských Radčicích do cisterciáckého kláštera v Oseku. V úseku z M. Radčic do Libkovic byla cesta doprovázena výklenkovými kaplemi z 18. století. Do dnešních dnů se zachovaly jen čtyři, jenž byly při bourání Libkovic přesunuty ke kostelu ve Vtelně.

V rámci návrhu budou kaple osazeny na svá původní místa. Jsou součástí paměti krajiny, ze které byly násilně vytrženy. Ale ony ví, kde je jejich místo a chtějí se vrátit. Každé umělecké dílo je vytvořeno s určitým cílem a v souvislostech. Jinde fungovat nemůže.

I. výklenková kaple
Obřezání Krista v chrámu
[14]

II. výklenková kaple
Útěk do Egypta
[15]

III. výklenková kaple
Dvanáctiletý Ježíš v chrámu mezi učenci [16]

IV. výklenková kaple
Nesení kříže
[17]

VÝKLENKOVÉ KAPLE NANOVO

Cesta bude doplněna novými zastaveními. Cortenová zastavení ve tvaru oken zničeného Libkovického kostela jsou nyní okny do krajiny. Nebo do duše poutníka? Jako zvony kostelů lze každé okno rozeznít a doplit to, co je pro českou krajinu tak příznačné – bijící zvony. Přítomnost člověka v krajině je na kilometry patrná. Barokní duše poutních areálů nese myšlenku všudypřítomné víry – takové, která je nejen vidět, ale i slyšet. Jemné cinkání v dálce vede poutníky.

Pohled na libkovický

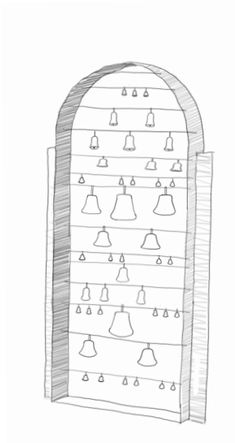

Zvonkohra

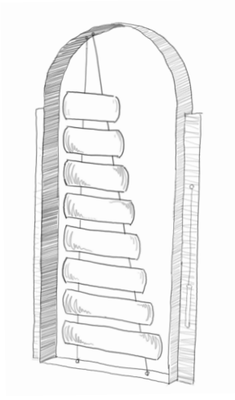

Xylofon

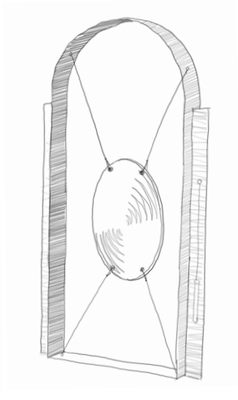

Gong

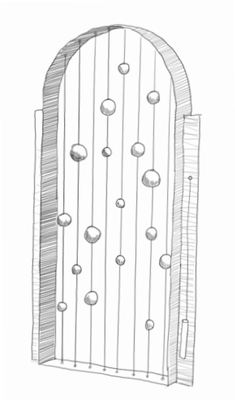

Hudba sfér

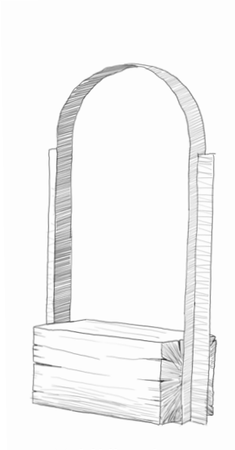

Vyhlídková

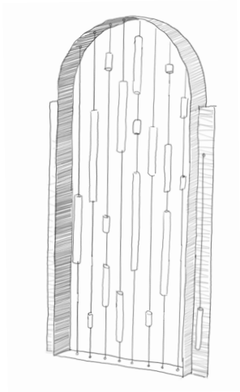

Zvuková dřívka

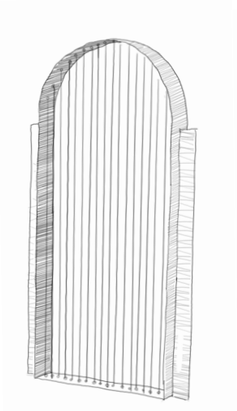

Harfa

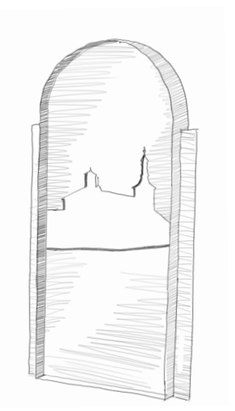

Průhled na poutní

DALŠÍ MÍSTA POUTNÍ CESTY

poutní areál s kosteleml Panny Marie Bolestné
v Mariánských Radčicích [19]

Stromový kostel
v obnovených Libkovicích

Vyhlídka
na rekultivované území [18]

Meditační místo
u Louky u Litvínova [20]

kaple Nejsvětější trojice
v Loučné [22]

Yogapoint
u Litvínova [21]

Kaple
v Loučné [23]

Odpočinkový kámen
u hřbitova v Oseku [24]

Mariánský sloup
v Oseku [25]

Oblouk v barokní zdi
v Oseku [26]

Osecký opat Vavřinec Scipio (1650 - 1691) dal osadit na přístupové cesty k oseckému klášteru 48 odpočinkovýyh kamenů pro potřebu unavených poutníků. Kameny sloužily také jako důležité orientační body v krajině.
Na kamenech je vytesán nápis F.L.A.O. (Frater Laurentius Abbas Ossecensis – Bratr Vavřinec opat osecký) a letopočet osazení kamenů.
Do dnešních dnů se dochovaly pouze 3 kameny. Jeden z nich je přemístěn do duchcovského muzea.

Cisterciácký klášter
v Oseku [27]

Houpačky mezi stromy
v Oseckém lese [29]

Odpočinkový kámen
v Oseku [28]

LIBKOVICE

interpretace zaniklé obce

Těžba hnědého uhlí poznamenala na Mostecku mnohé. Utrpěla krajina, vztahy, prostupnost i sídla. Libkovice jsou jen jednou z mnoha obcí, která musela ustoupit těžbě.
Hledám způsob interpretace této zaniklé obce po ukončení těžby - v době snahy navrácení krajiny do dobrého stavu. Lidé si musí musí ke krajině vytvořit vztah, obnovit ztracené vazby a cítit se zde opět doma. Neodvracet se od ní tak, jako to činí nyní. Jak jim pomoci, aby to nebyla krajina nikoho? Aby to nebylo území za vysokou zdí, která je odděluje od lomu nyní?

ANALÝZA

LIBKOVICE
POSLEDNÍ OBEC V ČR ZBOURANÁ KVŮLI TĚŽBĚ

Člověk staví, člověk bourá. Bohužel to není ten stejný člověk, což vzbuzuje zármutek.

Jako rána z čistého nebe přišlo rozhodnutí o zbourání Libkovic. Vesnice, která zde stojí již od 12. století a čítá více než 2000 obyvatel. Celé rodiny zde vyrůstaly, rodové vazby jsou zde zakořeněny po generace. Čilý život na ulicích posiloval komunitu a dobré vztahy ve vsi. Lidé jsou zde doma.

Shodit! Bude pokračovat těžba.

Nikdy!! Vzedmula se vlna nevole. Protesty a demonstrace až v samotné Praze. Lidé se drželi svých domovů zuby nehty. Ronily slzy pro svou domovinu. Pro svou komunitu.

Co naplat. Roku 1990 se započalo s likvidací obce. Lidé se stále nevzdávali svých obydlí. Na pomoc přispěchali i dobrovolníci z Greenpeace. Přes soudní spory, vyjednávání s doly i ministerstvem průmyslu a dlouhodobou blokádu zatarasilo odpoledne 13. 10. 1993 komando soukromé bezpečnostní agentury vstup do vesnice a dva bagry pobořily do večera 29 domů v hlavní ulici – třetinu z těch, které ještě stály. Za měsíc bylo pobořeno dalších 25 domů a do konce roku 1994 padla téměř celá obec. Stala se tak zatím posledním sídlem, jež bylo v severních Čechách zbouráno kvůli těžbě uhlí. Reliktem obce byl až do roku 2002 Libkovický kostel, který doly navzdory svému slibu nechaly strhnout.

O to větším paradoxem je, že po dalších více než 30 let se do oblasti těžba nerozšiřovala. Až po prolomení limitů těžby z roku 2015 na toto území přijde řada.

[30]

STARÉ MAPY

Indikační skicy stabilního katastru
1842
[31]

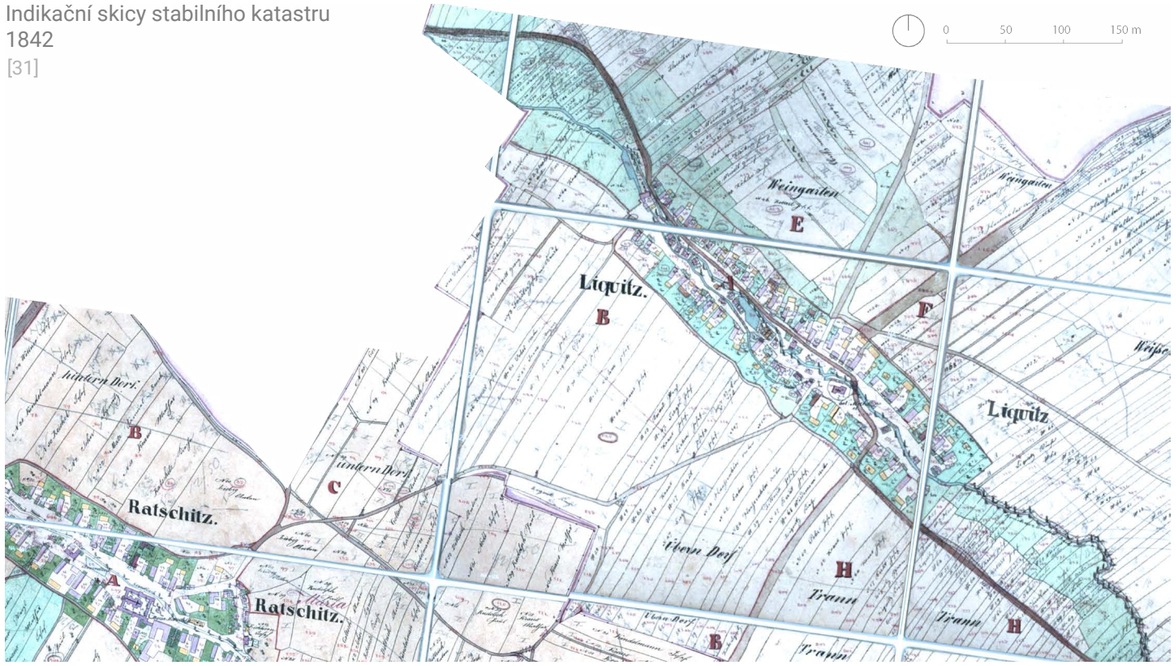

Mapa evidence nemovitostí
1968
[32]

SOUČASNÝ STAV

Poutní kostel Panny Marie Bolestné v Mariánských Radčicích

lom Bílina

Přírodní koupaliště

Protihluková zeď

zaniklé Libkovice

ortofoto snímek [32]

KONCEPT

HLAVNÍ MYŠLENKA

Otázka zní: Co teď? Lze snad zahojit šrámy na duši? Obnovit vazby a oživit vztahy? Těžko. Můžeme vzpomínat. Pocítit záchvěv onoho pocitu, jako když jsme starými Libkovicemi procházeli. Snad zažít moment nostalgie a pocitu, že to místo známe. Že nám nová podoba není úplně cizí a že se sem historie propisuje. Opět cítit ztracený domov.

Návrh se snaží navodit pocit ztraceného domova – nastínit historické prostorové vazby a souvislosti. Znovu vytvořit vztah hmoty a volného prostoru podobně, jako to dělaly budovy a veřejná prostranství. Navodit pocit, že člověk prochází Libkovicemi. Jen místo domů prostor vymezí stromy a vegetace.

ZÁSTAVBA PŘED ZBOURÁNÍM LIBKOVIC

Charakter zástavby se do výsadeb propíše. Jako vnímáme odlišně tradiční zástavbu v centru obce a rozrůstající se zástavbu z období socialismu, vnímáme odlišně také různé skupiny stromů. V místech starých domů a stavení, která stojí na svých místech už po staletí, budou použity dlouhověké druhy dřevin. Duby, lípy, jasany a javory nejspíš budou na svých místech také stovky let. Naproti tomu novější zástavbu budou interpretovat krátkověké dřeviny – topoly, břízy a vrby.

LEGENDA
- zástavba před zbouráním Libkovic (1990)
- nahrazení staveb dřevinami
- ulice a veřejná prostranství
- vodní toky

0 50 100 150 m

CHARAKTER DŘEVIN V NÁVAZNOSTI NA PŮVODNÍ ZÁSTAVBU

LEGENDA
- dlouhověké dřeviny - dub letní, jasan ztepilý, lípa srdčitá, javor mléč
- krátkověké dřeviny - bříza bělokorá, topol osika, topol bílý, vrba jíva
- ulice a veřejná prostranství
- vodní toky

0 50 100 150 m

NÁVRH

SITUACE INTERPRETACE LIBKOVIC

0 50 100 150 m

LEGENDA

STAV
- silnice
- pěší cesta
- vrstevnice 10 m
- zástavba
- les
- sukcesní plocha
- louka
- pole
- mokřady

NÁVRH
- poutní cesta
- pěší cesta štěrková
- pěší cesta štěrkový trávník
- vrstevnice 10 m
- dlouhověké dřeviny
- krátkověké dřeviny
- alej
- les
- louka

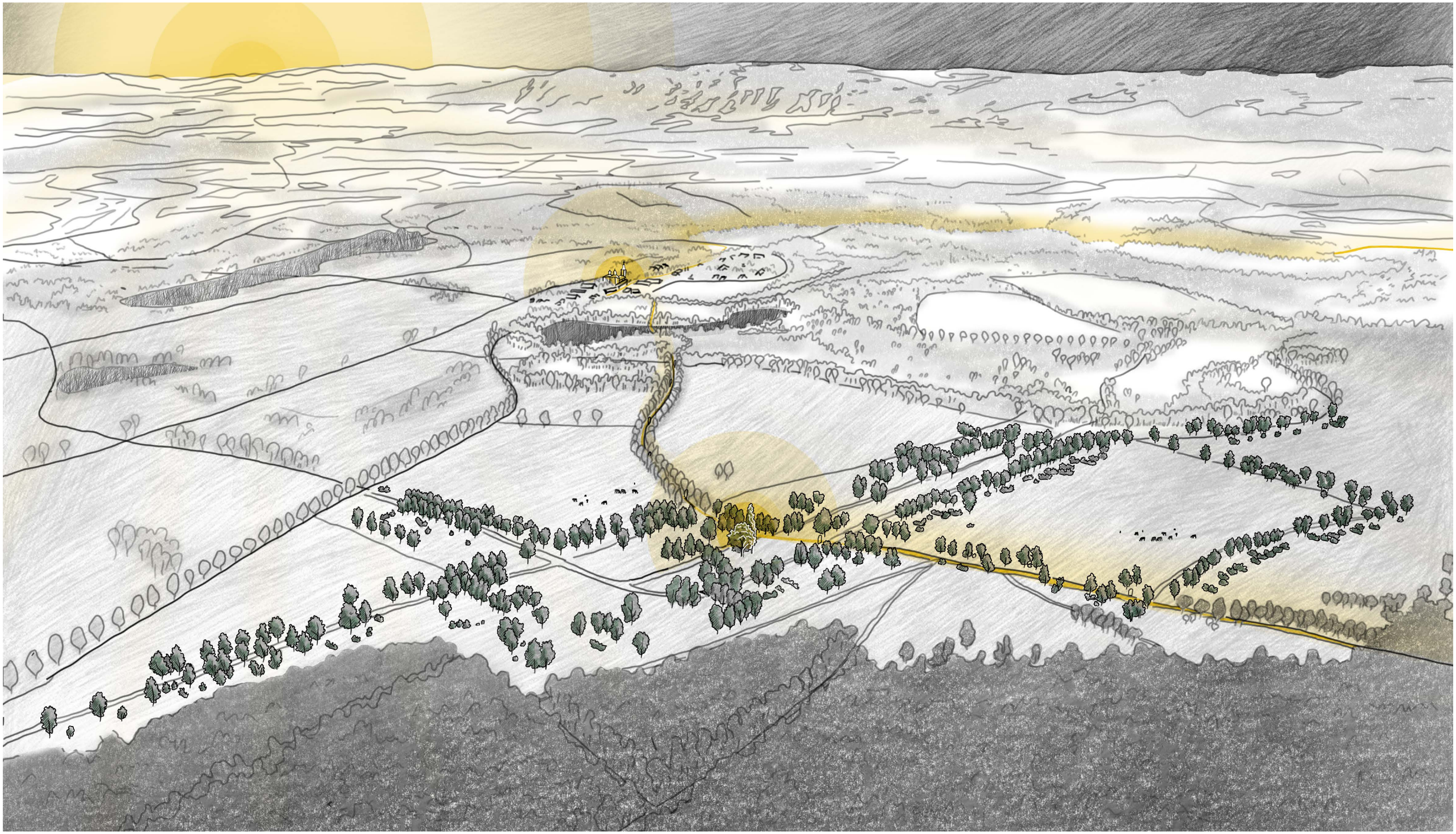

ptačí perspektiva - interpretace Libkovic

KOSTEL - DOMINANTA OBCE

Barokní kostel se špičatou věží byl jasnou pohledovou dominantou vesnice, která byla patrná již z dálky. Nově bude dominantu tvořit sloupovitá forma dubu, jenž bude interpretací kostelní věže. Loď kostela zastoupí statný dub letní, jehož klikatá geometrie větví odkazuje na barokní motivy kostela.

Půdorys stavby bude vyznačen obvodovou betonovou zídkou – lavičkou. Na jejích stěnách budou nápisy odkazující na minulost obce, jež budou návštěvníkovi objasňovat úmysl celého „landartu“. Hlavní vstup zvýrazní cortenová brána se zavěšeným zvonem.

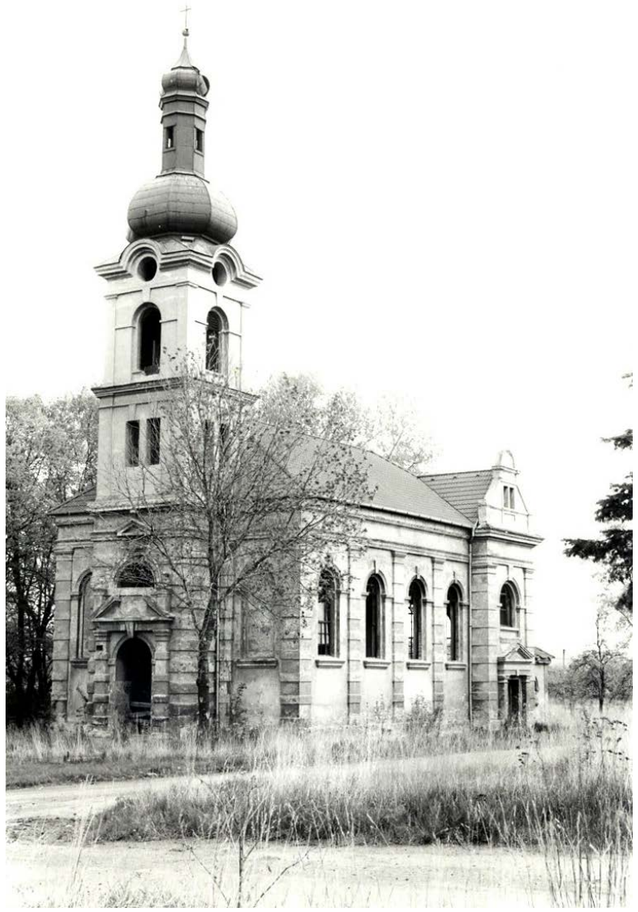

Libkovický kostel stál na svém místě až do roku 2002 [34]

interpretace kostela - „Stromový kostel“
kaple nanovo „Pohled na Libkovický kostel“ - převzetí tvaru oken zbouraného kostela, okna jsou rozeseta po krajině jako odkaz na minulost obce

OBNOVA LOMSKÉHO POTOKA

Tok Lomského potoka byl kvůli těžbě odkloněn spolu s Radčickým a Loučenským potokem. Byla vybudována přeložka - Klášterský potok, který obtéká území lomu. V omu se stále odčerpává voda, aby důlní dílo nebylo zatopeno, což způsobuje výrazný pokles spodní vody v širokém okolí.

Snažím se do krajiny vodu navrátit. V rámci koncepce jsou obnoveny toky všech tří potoků. Libkovicemi protéká Loučenský potok, který byl charakteristickým prvkem podélné návsi.

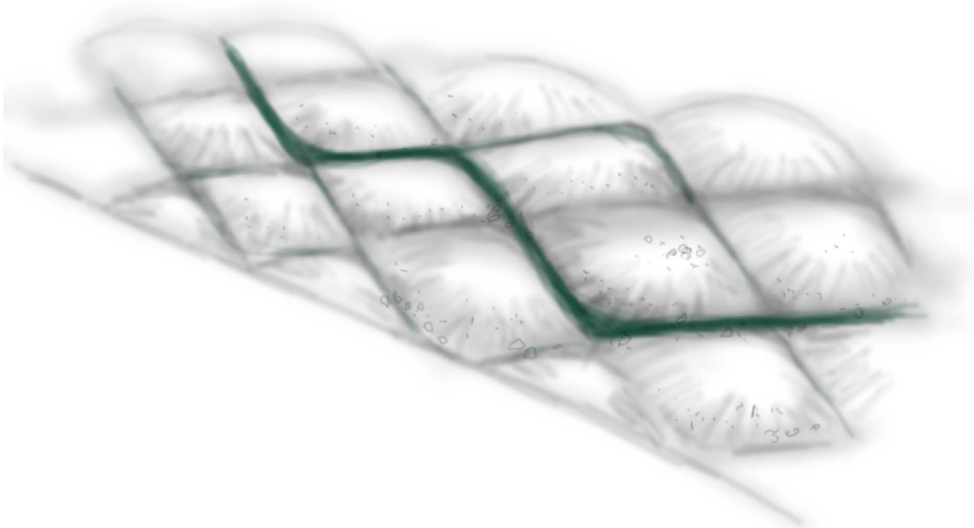

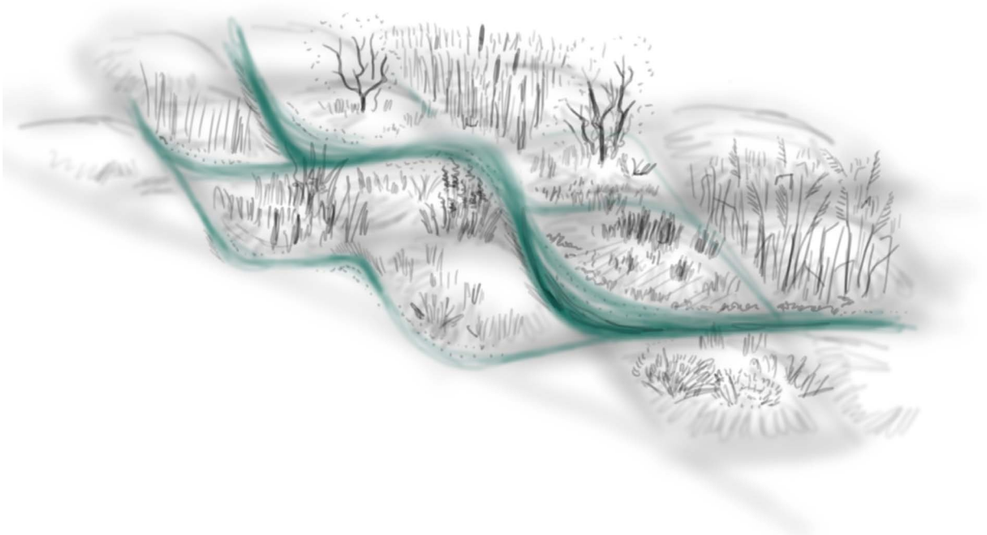

Vodním tokům je ponechána volnost, aby se znovu mohly vytvořit pomalé toky s meandry a tůněmi. Bude vytyčena potoční niva, ve které bude terén zvrásněn (vybagrovaná mřížka). Voda si poté najde optimální cestu, bude terén přetvářet, hlínu a písek přenášet a jinde zas usazovat. Samovolně tak vznikne hodnotný ekosystém potoční nivy.

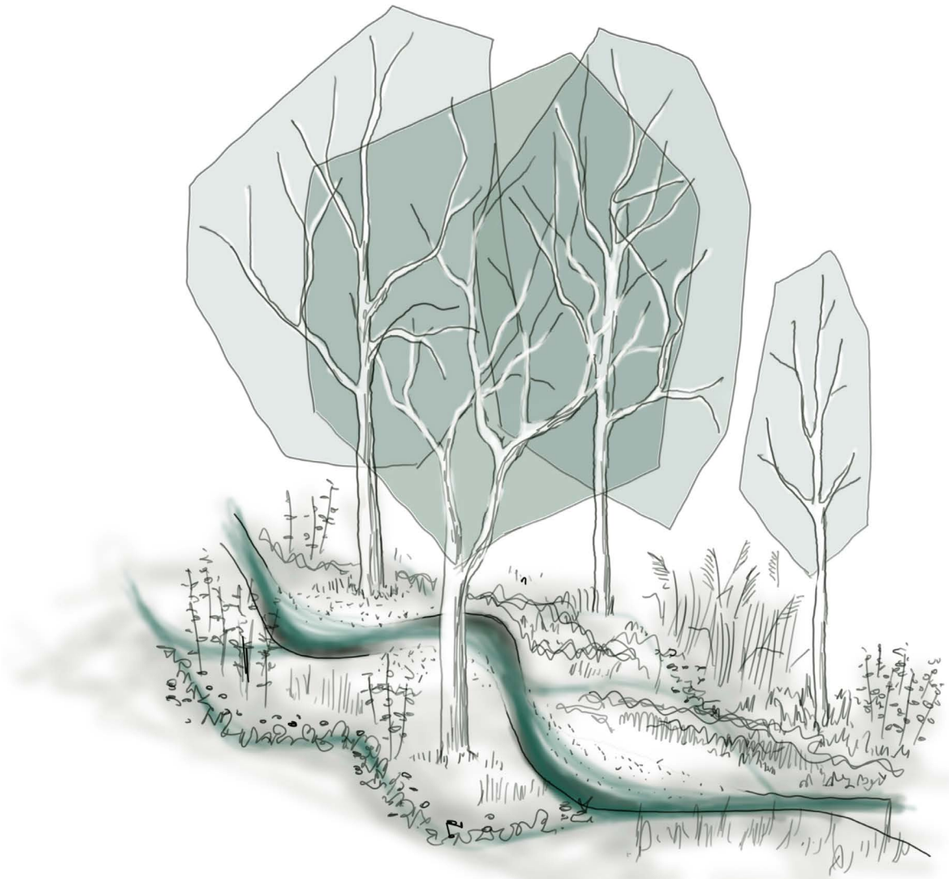

Poutní cesta při pohledu od Mariánských Radčic

Poutní místo kostel Panny Marie Bolestné v Mariánských Radčicích

Celkový pohled na model - na západě počátek cesty v Mariánských Radčicích, na východě interpretace Libkovic

Poutní cesta při pohledu od Libkovic k Mariánským Radčicím

ZDROJE

[1] II. vojenské mapování: Čechy, mapový list W_4_III. 1836-1852. [cit. 2021]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=ce&map_list=W_4_III.

[2] III. vojenské mapování 1869 - 1885. 1869 - 1885. [cit. 2021]. Dostupné z: ttps://geoportal.gepro.cz/#/modul/ruian.

[3] Celkový pohled na objekt poutního místa na staré litografii. Https://www.marianske-radcice.com/ [online]. [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: https://www.marianske-radcice.com/aktu%C3%A1lni/historie/

[4] Pohled na objekt poutního místa na staré pohlednici. Https://www.marianske-radcice.com/ [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: https://www.marianske-radcice.com/aktu%C3%A1lni/historie/

[5] Kostel v Mariánských Radčicích. Https://www.marianske-radcice.com/ [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: https://www.marianske-radcice.com/aktu%C3%A1lni/historie/

[6] Osek - klášter (1712). Http://www.fotohistorie.cz/Default.aspx [online]. 2014 [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: http://www.fotohistorie.cz/Ustecky/Teplice/Osek/Osek_-_klaster/Default.aspx

[7] Mariánské Radčice - historie a památky. Https://www.e-region.cz/ [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://www.e-region.cz/destinace/marianske-radcice-historie-a-pamatky

[8] Jezero Most. Https://cz.pinterest.com/: Jezero Most - jeho vznik v průběhu času [online]. Stanislav Krčka [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://cz.pinterest.com/pin/528610074995762777/

[9] Remízky. Https://klimasemeni.cz/: REMÍZKY A JEJICH DŮLEŽITOST V KRAJINĚ [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://klimasemeni.cz/remizky-a-jejich-dulezitost-v-krajine/

[10] Klášter v Oseku. Http://www.humanitas.cz/wp/: Návštěva kláštera v Oseku [online]. 2017 [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: http://www.humanitas.cz/wp/2017/06/navsteva-klastera-v-oseku/

[11] Lesní cesta. Https://pixabay.com/cs/: Návštěva kláštera v Oseku [online]. sallyhl, 2018 [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://pixabay.com/cs/photos/les-stromy-lesn%C3%AD-cesta-p%C5%99%C3%ADroda-3627695/

[12] Kaple Loučná. Https://www.mesto-lom.cz/ [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://www.mesto-lom.cz/mesto/pametihodnosti/

[13] Remízky. Https://chrudimskenoviny.cz/: Remízky v české krajině, ilustrační obrázek [online]. Jan Stránský, 2020 [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://chrudimskenoviny.cz/kategorie/z-medii/budujte-remizky-aleje-jinak-vam-sebereme-pole-hrozi-obec-zemedelcum

[14] Výklenková kaple Obřezání Krista v chrámu. Https://pamatkovykatalog.cz/: Výklenková kaple I. [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/vyklenkova-kaple-i-14002136

[15] Výklenková kaple Útěk do Egypta. Https://pamatkovykatalog.cz/: Výklenková kaple II. [online]. [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/vyklenkova-kaple-i-14002136

[16] Výklenková kaple Dvanáctiletý Ježíš v chrámu mezi učenci. Https://pamatkovykatalog.cz/: Výklenková kaple III. [online]. [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/vyklenkova-kaple-i-14002136

[17] Výklenková kaple Nesení kříže. Https://pamatkovykatalog.cz/: Výklenková kaple III. [online]. [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: https://pamatkovykatalog.cz/vyklenkova-kaple-i-14002136

[18] Vyhlídka. Https://nl.pinterest.com/: Grooming Retreat / Gartnerfuglen + Mariana de Delás [online]. Nanko Boerma [cit. 2021-12-19]. Dostupné z: https://nl.pinterest.com/pin/472878029617765309/

[19] Poutní areál s kosteleml Panny Marie v Mariánských Radčicích. Https://plus.rozhlas.cz/ [online]. 2015 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: https://plus.rozhlas.cz/praha-magicka-poutni-kostel-panny-marie-vitezne-na-bile-hore-je-dnes-mistem-6538623

[20] Meditační místo u Louky u Litvínova. Https://www.arch2o.com/: Přístřešky pro bruslení ve Winnipegu | Patkau Architects [online]. [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: https://www.arch2o.com/winnipeg-skating-shelters-patkau-architects/

[21] Yogapoint u Litvínova. Https://www.archiweb.cz/en/: Dřevěné pavilony Yogapoint pro praktikování jógy v přírodě od KLAR [online]. [cit. 2021-12-24]. Dostupné z: https://www.archiweb.cz/en/n/home/drevene-pavilony-pro-praktikovani-jogy-v-prirode-od-klarch

[22] Kaple Nejsvětější trojice v Loučné. Https://www.mesto-lom.cz/: Kaple Nejsvětější Trojice z 80. let 19. stol. [online]. [cit. 2021-12-24]. Dostupné z: https://www.mesto-lom.cz/mesto/pametihodnosti/

[23] Kaple v Loučné. Https://www.mesto-lom.cz/: Kaple Loučná [online]. [cit. 2021-12-24]. Dostupné z: https://www.mesto-lom.cz/mesto/pametihodnosti/

[24] Odpočinkový kámen u hřbitova v Oseku. Https://www.osek.cz/: 36. odpočivný kámen u zdi oseckého hřbitova [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: https://www.osek.cz/36-odpocivny-kamen-u-zdi-oseckeho-hrbitova/g-2062

[25] Mariánský sloup v Oseku. Https://www.drobnepamatky.cz/: Sloup v Dolnonádražní ulici v Oseku [https://www.drobnepamatky.cz/node/17720]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: https://www.drobnepamatky.cz/node/17720

[26] Oblouk v barokní zdi v Oseku. Https://www.drobnepamatky.cz/: Sloup v Dolnonádražní ulici v Oseku [https://www.drobnepamatky.cz/node/17720]. Oblouk v barokní zdi [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: https://www.drobnepamatky.cz/node/17720

[27] Klášter v Oseku. Http://klasterosek.cz/ [http://klasterosek.cz/fotogalerie/]. Oblouk v barokní zdi [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: http://klasterosek.cz/fotogalerie/

[28] Odpočinkový kámen v Oseku. Http://litvinovsko.sator.eu/ [http://klasterosek.cz/fotogalerie/]. Odpočinkový kámen 3 [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: http://litvinovsko.sator.eu/kategorie/okolni-obce/osek/odpocivne-kameny-osec kou-ztezkou

[29] Houpačky mezi stromy v Oseckém lese. Https://portal.rozhlas.cz/ [http://klasterosek.cz/fotogalerie/]. Houpačky z hor od Lukáše Neklana. O jeden důvod víc zastavit se na krásných místech s výhledem, 2021 [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: https://hradec.rozhlas.cz/houpacky-z-hor-od-lukase-neklana-o-jeden-duvod-vic-zastavit-se-na-krasnych-8620660

[30] Bourání Lípkovic. Http://www.ibraphoto.net/galerie-sever.html [http://www.ibraphoto.net/galerie-libkovice.html]. Ibra Ibrahimovič, 1992 [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: http://www.ibraphoto.net/galerie-libkovice.html

[31] Indikační skicy stabilního katastru 1842. Https://ags.cuzk.cz/ [https://ags.cuzk.cz/archiv/?start=lms]. 1842 [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/?start=lms

[32] Mapa evidence nemovitostí 1968. Https://ags.cuzk.cz/ [https://ags.cuzk.cz/archiv/?start=lms]. 1964 [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=lms&idrastru=WMSA08.1964.MOST41.20538

[33] Mapová kompozice INSPIRE - Ortofotosnímky (OI) [cit. 2021]. Dostupné z: ttps://geoportal.gepro.cz/#/modul/ruian.

[34] Libkovický kostel. Litvinov-historie.estranky.cz/: Fotoalbum zaniklé obce na Litvínovsku [https://ags.cuzk.cz/archiv/?start=lms]. [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: https://litvinov-historie.estranky.cz/fotoalbum/fotoalbum-zanikle-obce-na-litvinovsku./libkovice-kostel-obecni-urad.html

POUTNÍ CESTA
z Mariánských Radčic do kláštera v Oseku

LIBKOVICE
interpretace zaniklé obce

dílčí část projektu:

LOM BÍLINA
Mezi Krušnými horami a Českým středohořím

Berenika Pilařová

AT4 - krajinářsko-urbanistický projekt
zimní semestr 2021/2022

Atelier Salzmann/Bečvářová
15120 Ústav krajinářské architektury
FA ČVUT v Praze